

ศึกษาการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

อุษณีย์ เทพรชัย*

กัญญา ชื่นอารมณ*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กกับผลการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง 14 ตำบล จำนวน 15 ศูนย์ และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ศูนย์เด็กเล็กเพื่อการศึกษา 14 ศูนย์ ผู้ให้ข้อมูล คือครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีตามความสะดวก (Convenient sampling) เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบความรู้

ผลการศึกษาพบว่า

1. ในการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านที่มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ระดับมากที่สุด คือด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านที่มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านความสะอาดของอาหาร ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. ความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ ควรวางแผนส่งครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กทุกคน ให้ได้รับการอบรมในเรื่องพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก อย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

คำสำคัญ: ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; ครูผู้ดูแลเด็ก; พี่เลี้ยงเด็ก

The Study of Child Development Center Services in Muang Pathum Thani

Utsanee Tepvorachai*

Kanya Cheunarrom*

Abstract

The objectives of this descriptive research study were to examine Child Development Center service performance and the relationship between the job specification of teachers and nannies and the Child Development Center service performance in Muang, Pathum Thani. The study population covers 15 Child Development Centers under Local Government Organization across 14 sub districts. The Krejcie and Morgan method was used to identify the sample size of 14 centers. The study surveyed teachers and nannies in the sample centers recruited by a convenient sampling method. The research instruments included a questionnaire and a knowledge test.

The study findings revealed that:

1. for Child Development Center services, the health promotion factor and the children development factor followed the criteria at the highest level, the environment factor, the food cleanliness factor, the personnel factor and the parent involvement factor did at a high level; and
2. for the early childhood care knowledge of teachers and nannies, there was no significant relationship with Child Development Center service performance.

The findings of this study suggest that there should be a staff development plan for the training of teachers and nannies in parenting, child development and child care for at least 20 hours per year.

Keywords: child development centers; teachers; nannies

*Faculty of Nursing, Pathumthani University, e-mail: utsanee@yahoo.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

เด็กปฐมวัย หมายถึงเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1 ครอบคลุมเด็กทั่วไป เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ รวมถึงเด็กต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย¹ ช่วงปฐมวัย เป็นช่วงที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด การเติบโตและพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้ และเริ่มตั้งแต่ทารกมีอายุในครรภ์ 3-6 เดือน เนื่องจากการสร้างเซลล์สมองสูงสุด การเติบโตของสมองสูงสุดในช่วง 0-6 ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณ ทำให้สมองของเด็กมีขนาด 90-95% และไม่ได้หยุดเติบโตเมื่ออายุ 6 ปี แต่เติบโตจนถึงอายุ 20-25 ปี² ซึ่งในช่วงปฐมวัยนี้ ถ้าเด็กได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง จะสนับสนุนให้เด็กมีการพัฒนาการตามวัยอย่างดี แต่ถ้าเด็กขาดการเอาใจใส่ หรือขาดการดูแลที่ถูกต้องจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็ก อาจส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้าได้ ความรู้และประสบการณ์ในการดูแลเด็กที่ถูกต้อง เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ดังที่สุริยเดว ทรีปาตี และ วิมลทิพย์ มุลิกพันธุ์³ ศึกษาและสรุปจากผลการคัดกรองพัฒนาการของเด็กจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันเด็กราชนครินทร์ และกรมสุขภาพจิต พบข้อมูลตรงกันว่า เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัย ประมาณร้อยละ 70 และสงสัยพัฒนาการล่าช้าประมาณร้อยละ 30 โดยเฉพาะพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าค่อนข้างมาก พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กควรต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม สำหรับพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และกล้ามเนื้อมัดใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์

วันที่ 4 มกราคม 2555 มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) มีการประกาศเป็นนโยบายของรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย เร่งรัดเพื่อให้เด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาครบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง⁴ มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาล พ.ศ.2555-2559 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เด็กทุกคนได้รับบริการใน

การพัฒนาเต็มศักยภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 โอโอตินกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ยุทธศาสตร์ที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และยุทธศาสตร์ที่ 4 กลไกการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัย การนี้ บุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินการตามกลไกยุทธศาสตร์ดังกล่าว คือครูและครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัย เพราะการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ สมบูรณ์พร้อมทั้งสติปัญญา กายและใจ ผู้ที่ทำงานกับเด็กปฐมวัย ควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญกับการพัฒนาเด็กอย่างบูรณาการรอบด้าน และได้ดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 จนถึงปัจจุบัน ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ เพื่อให้เป็นคู่มือสำหรับทุกหน่วยงานในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐานครอบคลุมทุกตำบล เกณฑ์มาตรฐานประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง⁵

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นเอง ดังนั้นมาตรฐานการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้าง อาคาร สถานที่และการบริหารงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ⁶ นโยบายในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กกำหนดให้เป็นศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ ซึ่งหมายถึง ศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกระบวนการจัดบริการที่

ได้มาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเจริญเติบโต อนามัย ในช่องปากและการจัดอาหารถูกหลักสุขาภิบาล ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ตามช่วงวัย ด้านการจัด สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้านการป้องกันและ ควบคุมโรคติดต่อ ด้านบุคลากรมีสุขภาพร่างกายและ จิตใจที่ดีมีความรู้ในการเลี้ยงดูเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งบรรลุผลลัพธ์ 4 ข้อ คือ เด็กมี พัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 (อนามัย 55) เด็กมีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 เด็กมีฟันน้ำนมผุไม่เกินร้อยละ 57 และมีการส่งต่อเด็กที่พัฒนาการไม่สมวัยเข้ารับการประเมิน และแก้ไขพัฒนาการ ณ สถานบริการสาธารณสุขทุกคน⁵

แต่พบว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมามี ปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาในเรื่องวิสัยทัศน์ ความรู้ ความเข้าใจ และความต่อเนื่องของการดำรง ตำแหน่งของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็น อุปสรรคต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ทำให้เกิดช่องว่างความแตกต่างของมาตรฐาน การดูแลเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่ง⁷ พัชรา เอี่ยมกิจการ⁸ เสนอความคิดเห็นว่า ในการดูแลเด็กปฐมวัย ควรมีการส่งเสริมอย่างมีคุณภาพ และเป็นระบบ พบว่ามีเด็กขาดการดูแลที่มีคุณภาพ โดย เด็กปฐมวัย 912,111 คน หรือร้อยละ 29.65 ของ เด็กในช่วงอายุ 2-5 ปี ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยัง ไม่ได้มาตรฐานหรือมีมาตรฐานอยู่ในระดับขั้นต่ำ และมีความหลากหลายมาตรฐานในการพัฒนาคุณภาพศูนย์ เด็กเล็ก เพราะเนื่องจากในปัจจุบันมีหน่วยงานที่เข้ามา ดูแลศูนย์เด็กเล็กหลากหลาย เช่น กรมอนามัย กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยแต่ละหน่วยงาน ต่างดำเนินงานบน มาตรฐานของหน่วยงาน โดยไม่มีการวางมาตรฐานกลาง ในการดูแลและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย รวมทั้ง ไม่มีความพร้อมหรือมีข้อจำกัดทางด้านบุคลากร

งบประมาณ อาคารสถานที่ และอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลให้ เด็กมีระดับพัฒนาการที่ล่าช้า รวมถึงชาวปัญญาที่มีแนว โน้มลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กที่อยู่ใน ชนบท สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของเกษม พงษ์เดช⁹ ที่ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณ สำหรับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็กไม่เพียงพอ การเดินทางไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ลำบาก อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ไม่เป็นสัดส่วน และ ห้องเรียนมีสภาพไม่ปลอดภัยต่อเด็ก การดูแลเด็กไม่ทั่วถึงเนื่องจากขาดบุคลากร รวมทั้งมีปัญหาด้านการ สื่อสาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความพร้อมใน ทุกๆ ด้านในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กไม่มีรั้วรอบขอบชิด สำหรับป้องกันไม่ให้ เด็กได้รับอันตราย สื่อการเรียนการสอน ไม่ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน มีความไม่เข้าใจกัน ระหว่าง ผู้ปกครองกับผู้บริหาร ขาดความสามัคคีกันระหว่าง ผู้บริหารกับผู้ปกครอง รวมทั้งมีเด็กฝากที่มาจากสายนักการเมือง ทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการ และ ความสามัคคี ความร่วมมือใน หน่วยงานมีน้อย รวมทั้ง วัชรินทร์ เสมามอญ¹⁰ ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการ ทำงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของ บุคลากร ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่ามีปัญหาด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่ตั้งในเขตปริมณฑล มี 7 อำเภอ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จำนวน 118 ศูนย์ มีจำนวนผู้ดูแลเด็ก 430 คน ในเขตอำเภอเมือง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 ศูนย์ ซึ่งแต่ละ ศูนย์มาจากสภาพที่แตกต่างกัน เช่น บางแห่งมาจาก โครงการบ้านเอื้ออาทร บางแห่งมาจากกรมพัฒนาชุมชน บางแห่งสังกัดเทศบาลตำบล หรือบางแห่งเป็นศูนย์ที่ท้อง ถิ่นจัดตั้งเอง ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางโครงสร้างและ การบริหารจัดการ จึงพบว่าศูนย์บางแห่งมีการบริหาร

จัดการที่ดี ได้รับรางวัลประจำปี ดังเช่นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ชนะเลิศระดับเขต ประจำปี พ.ศ.2536 และ พ.ศ.2540 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางพูน ศูนย์ 2 (สินธร) อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์นี้ ได้รับรางวัลครูผู้ดูแลเด็กดีเด่น ประจำปี 2557 แต่ในขณะที่อีกหลายแห่งไม่เคยได้รับรางวัลใดๆ

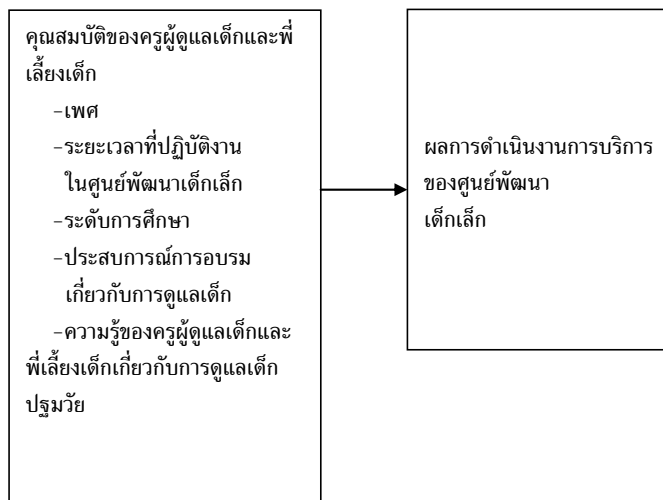
จะเห็นได้ว่าผลของการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ยังมีความแตกต่างกัน ทั้งๆ ที่ทุกศูนย์ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน จึงทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ ของกรม

อนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นการศึกษาบริการด้านต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กวัย 2-5 ปี ที่เลี้ยงดูอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กกับ ผลการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กกับผลการดำเนินการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล (ทต.) ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี เขตอำเภอเมือง 14 ตำบล จำนวน 15 ศูนย์

กลุ่มตัวอย่าง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล (ทต.) เขตอำเภอเมือง ที่คำนวณจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ จำนวน 14 ศูนย์ สำหรับตำบลที่มี 2 ศูนย์ ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย

ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนบุคลากรในแต่ละศูนย์ สุ่มด้วยวิธีตามความสะดวก (Convenient sampling) ด้วยการขอให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้กำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล ตามที่หัวหน้าศูนย์ฯ เห็นตามความจำเป็น โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อย 1 ปี เหตุผลเพราะเนื่องจากกระหว่างการให้ข้อมูลจะต้องมีผู้อยู่ดูแลเด็กจำนวนหนึ่งตลอดเวลา ทอดทั้งเด็กไม่ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เครื่องมือเพื่อการเก็บข้อมูล มี 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดัดแปลงมาจากของอนุรักษ มาสเตอร์¹¹ ซึ่งสร้างตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ของกรมอนามัย กระทรวง

สาธารณสุข ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื้อหาของแบบสอบถาม มี 6 ด้าน จำนวน 54 ข้อ ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านความสะอาดของอาหาร ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อคำถาม ดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วย 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย และ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้ 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์/มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์/มีความเหมาะสม ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์/มีความเหมาะสม ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์/มีความเหมาะสม ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์/มีความเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบวัดความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงในการดูแลเด็กเล็ก จำนวน 30 ข้อ สร้างขึ้นเองจากองค์ความรู้ในวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย และคู่มือครูผู้ดูแลเด็กส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด – 5 ปี

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน เกณฑ์ตัดสินผ่าน คือพิจารณาผู้ที่ตอบถูกมากกว่าร้อยละ 60

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. หาความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามและแบบทดสอบวัดความรู้ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พิจารณาความถูกต้องของข้อคำถามตามนิยามตัวแปรและเนื้อหา ความถูกต้องชัดเจน

ของภาษาที่ใช้ พิจารณาตัดสินตามความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (Item of congruence) ของโรวินเนลลี และแฮมเบอร์ตัน (Rovinelli and Hambleton)¹² พบว่าทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.6

2. หาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามและแบบทดสอบวัดความรู้ที่ตรวจสอบความตรงแล้ว ไปทดลองใช้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบางตะไนย์ ตำบลบางคูวัด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามไปหาคุณภาพโดยวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่า = 0.97 สำหรับแบบทดสอบวัดความรู้หาคุณภาพโดยนำไปวิเคราะห์ข้อสอบ ด้วยโปรแกรม EVANA40413 และคำนวณได้ค่า KR20 = 0.65 แล้วนำแบบทดสอบบางข้อที่ยังไม่ได้คุณภาพไปปรับปรุงเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอหนังสือจากคณะบดี คณะพยาบาลศาสตร์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล (ทต.) เพื่อขออนุญาตเข้าศึกษาและเก็บข้อมูล ได้ติดต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล(ทต.) เพื่อขออนุญาตเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ ได้เข้าพบหัวหน้าศูนย์ฯ เพื่อขอแจกแบบสอบถามและแบบทดสอบวัดความรู้ให้ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก ที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามและแบบทดสอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และทำการบันทึกข้อมูล แล้วจึงนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณ เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย Pearson correlation

ผลการวิจัย

1. ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98.0 ส่วนใหญ่ อายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.0 สถานภาพสมรส จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 และอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์มากกว่า 10 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 และส่วนใหญ่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็ก จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0

2. เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานการบริการในศูนย์พัฒนาเด็ก ด้านที่มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ระดับมากที่สุด คือด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ส่วนด้านอื่นๆมีการปฏิบัติตามเกณฑ์ในระดับมาก โดยสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกเรื่อง มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ในระดับมาก

2.2 ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มากที่สุดในเรื่อง การชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง การตรวจสุขภาพร่างกายเด็ก การดูแลเมื่อมีเด็กป่วย การจัดหาอาหารมื้อกลางวัน การฝึกการแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร การส่งเสริมการฝึกสุขนิสัยที่ดี ส่วนกิจกรรมอื่นๆ มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ในระดับมาก

2.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติตามเกณฑ์มากที่สุด

2.4 ด้านความสะอาดของอาหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มากที่สุดในเรื่องของการจัดสถานที่ประกอบอาหาร และเรื่องภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็ก ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามเกณฑ์ในระดับมาก

2.5 ด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีมากที่สุดในเรื่องของการที่ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ดูแลเด็กปฐมวัย เรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ

เด็กและผู้ปกครอง การเป็นผู้ที่มีความรู้ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และเป็นผู้มีความสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ใน ภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก กิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ กับการให้ผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันมีการปฏิบัติน้อยในการเชิญผู้ปกครองเข้ามาเป็น

วิทยากรพิเศษให้กับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

3. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กกับผลการดำเนินการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ได้ผลดังนี้

3.1 คุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กในการดูแลเด็กปฐมวัย กับผลการดำเนินการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

	รายการ	n	r	Sig (2 tailed)
1	คะแนนทดสอบความรู้	50	-.039	.788
2	การดำเนินการบริการของศูนย์ฯ	50		

3.2 ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กมีผลการทดสอบวัดความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ผ่านเกณฑ์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบวัดความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก ที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี (n=50)

รายการ	คะแนน		แปลความ
	จำนวน	ร้อยละ	
ผู้ได้คะแนนได้มากกว่า 60 %	42	73.33	ผ่านเกณฑ์
ผู้ได้คะแนนได้น้อยกว่า 60 %	8	26.67	ไม่ผ่านเกณฑ์

อภิปรายผล

การศึกษาการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล 2 ประเด็น คือ

1. จากผลการศึกษาการดำเนินงานการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่มีการดำเนินงานทั้ง 6 ด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็กกับด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการปฏิบัติตามเกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าเด็กได้รับการดูแลในเรื่องต่อไปนี้อย่างจริงจังและใกล้ชิดอย่างดีมาก เช่น มีการชั่งน้ำหนักการตรวจสุขภาพ มีการดูแลขณะเด็กป่วย มีการจัดอาหารที่มีประโยชน์ มีการฝึกให้เด็กแปรงฟันหลังกินอาหาร มีการฝึกสุขนิสัยที่ดีให้เด็ก มีกิจกรรมการเล่น มีการจัดกิจกรรมต่างๆ มีการเรียนรู้ต่างๆและมีการส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก เพราะทำให้สามารถตรวจสอบ สามารถป้องกันปัญหาได้ทันเวลา การชั่งน้ำหนักเด็ก เป็นการเฝ้าระวังทางด้านโภชนาการ โดยปกติแล้ว ในการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จะมีข้อกำหนดตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2549 ให้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานเป็นหลักอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพการให้บริการที่ได้มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างไรก็ตาม ในการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยนั้น พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดเด็กต้องมีความรู้พื้นฐานที่ถูกต้อง เพื่อให้การเลี้ยงดูและให้การศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาในทุกด้าน การเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ไม่ใช่การเร่งเรียนเขียนอ่าน ไม่ใช่การบังคับให้บวกเลขและการมีการบ้านวันละหลายหน้า แต่ควรเป็นการเรียนรู้สร้างประสิทธิภาพต่อการทำงานของสมองในระยะยาว คือ เรียนรู้อย่างมีความสุข ผ่านการเล่นและการลงมือทำกิจกรรม เนื้อหาสาระ ทักษะ ที่จัดขึ้นควรเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ภายใต้สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้และบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตรและปลอดภัย ผลการวิจัย

ประเด็นนี้ สอดคล้องกับวิจัยของอนุรักษ มาสเนตร¹¹ ที่ศึกษาการดำเนินงานการบริการตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางชื่อ ที่มีการดำเนินการ 6 ด้านเช่นกัน ซึ่งพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ก็พบว่ามีปัญหาบ้าง เช่น ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ถ้าผู้ปกครองนำเด็กที่ป่วยมากมา ก็ไม่สามารถดูแลได้ หรือในด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบปัญหาคือ ขาดอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนรู้ของเล่น ที่จะช่วยเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เป็นต้น

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานอีก 5 ด้าน มีการปฏิบัติตามเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องจำนวนเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นของศูนย์ฯ และสภาพของเครื่องเล่นมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แสดงว่าอาจมีเครื่องเล่นจริงแต่สภาพเครื่องเล่นอาจไม่เหมาะสมมากนัก หรืออาจมีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ซึ่งตามมาตรฐานสนามเด็กเล่นต้องปรับพื้นที่เรียบ ไม่มีหลุม บ่อ ก้อนอิฐ หิน หรือตอไม้ พื้นสนามมีความสำคัญมากต่อความปลอดภัย การระบายน้ำพื้นสนามไม่มีน้ำขัง การวางเครื่องเล่นสนามต้องคำนึงถึงการวางผัง เครื่องเล่นสนามต้องเป็นเครื่องเล่นที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับอายุของเด็ก¹⁴ และจากผลการวิจัยที่พบว่า การให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยยังมีไม่มาก แสดงว่าผู้ปกครองไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ซึ่งแท้จริงแล้ว ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถช่วยดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆของศูนย์ฯ โดยอาจเข้ามาเป็นกรรมการ วิทยากร หรืออาสาสมัครช่วยดูแลเด็กได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหาความต้องการของศูนย์ฯ และให้การสนับสนุนได้ เพราะความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคลากรของศูนย์เด็กเล็กกับผู้ปกครอง เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของการดำเนินงาน¹⁵ ผลการวิจัยประเด็นนี้แตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยของ สมปอง เพ็ชรพราว¹⁶ ที่ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำสาม

แก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และมีการสนับสนุนจากชุมชนในระดับสูงมาก ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดหาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเพียงพอ

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก โดยเฉพาะด้านความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจากผลการวิจัยที่พบว่า จากจำนวนครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กทั้งหมด 50 คน สอบผ่านเกณฑ์ 60% จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 และสอบไม่ผ่านเกณฑ์ 60% จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ในขณะที่ผลการดำเนินงานทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก แสดงว่า ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กทุกคนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ทั้งผู้ที่จบครูโดยตรง หรือจบปริญญาตรี หรือจบต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่ว่าจะเคยผ่านการอบรมหรือไม่เคยเข้ารับการอบรมก็ตาม ดังนั้น ทุกคนยึดมั่นในมาตรฐานในการทำงาน ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาจากส่วนราชการต่างๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา และพบว่าแต่ละแห่งมีมาตรฐานต่างกัน จึงกำหนดมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นแนวทางเดียวกัน 6 มาตรฐาน มาตรฐานด้านบุคลากรเป็น 1 ใน 6 มีการกำหนดคุณสมบัติ หน้าที่ความรับผิดชอบ ลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ทุกคนที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องทำความเข้าใจอย่างดี รวมถึงกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ เพื่อให้เป็นคู่มือสำหรับทุกหน่วยงานในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐานครอบคลุมทุกตำบลนั้น ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ด้วยว่า ผู้ดูแลเด็กต้องรับรู้นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ต้องได้รับการฝึกพัฒนาความรู้ ต้องกระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตาม ถ้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กที่มีความรู้ในการดูแลเด็ก น่าจะเป็นเรื่องที่ดีมากกว่า เพราะการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญ จำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ ครู และผู้ใกล้ชิดกับเด็กจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานที่ถูกต้อง เพื่อให้การเลี้ยงดูและให้การศึกษาอย่างเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาในทุกด้านแก่เด็ก¹ พ่อแม่คือผู้เลี้ยงดูเด็กที่สำคัญที่สุด แต่ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็ก เป็นผู้ที่มีความจำเป็นมากเนื่องจากพ่อแม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน ครูต้องทำหน้าที่หนักในการดูแลเด็ก นับว่าครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะต้องอยู่ใกล้ชิดเด็กกรองจากพ่อแม่ และทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ตลอดจนดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความงอกงามเต็มตามศักยภาพ และเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป¹ สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา ครอบพาณิชย์¹⁷ ที่พบว่า การศึกษาของผู้ดูแลเด็กเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อพัฒนาการเด็ก ทั้งพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก พัฒนาการ ด้านการใช้ภาษา และพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเอง รวมไปถึงมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาภาวะโภชนาการเด็ก ทั้งน้ำหนักและส่วนสูงให้เป็นไปตามเกณฑ์อายุของเด็กด้วย

นอกจากนี้ ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กทุกคน ควรมีการทบทวนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ดังที่มีการกำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานว่า ผู้ดูแลเด็กร้อยละ 50 ต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก โดยกำหนดว่าก่อนการปฏิบัติงาน ผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก การดูแลสุขภาพกายและจิตใจ โภชนาการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และแนะนำให้อบรมฟื้นฟูความรู้ทักษะระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อย 2 ปี ต่อ 1 ครั้ง¹⁸ ในเรื่องนี้ ถ้าหน่วยงานใดสามารถจัดการอบรมที่เน้นให้ครูผู้ดูแลเด็กได้รับรู้วิธีการเพิ่มทักษะการ

คิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Function: EF) ได้ ย่อมเป็นเรื่องที่ดีมาก เพราะเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันแล้วว่า การเรียนรู้ในช่วงปฐมวัย ถือเป็นยุคทองของช่วงเวลาที่สมองเปิดรับได้ดีที่สุด จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สำคัญ คือการให้น้ำหนักหน้าที่การดูแลเด็กปฐมวัยหรือตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ถือว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน และถือว่าเป็นการลงทุนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างคุ้มค่าที่สุด ครูในศูนย์เด็กเล็ก ที่ดูแลเด็กวัย 3-6 ปี มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ โดยสามารถฝึกฝนคุณลักษณะในชีวิตประจำวันให้เด็กได้ เช่น การสร้างวินัยในชีวิตประจำวันให้รู้จักรอ การเข้าคิวให้รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ฝึกให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ฝึกให้เข้าใจความรู้สึกของตนเองและเพื่อนๆ หรือคนอื่นๆ จัดกิจกรรมที่ได้ฝึกความจำ ฝึกสมาธิให้เด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสออกไปเผชิญสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ พบคนใหม่ๆ เพื่อนใหม่ๆ ไม่เก็บกักเด็กไว้แต่ในบริเวณ กระบวนการเหล่านี้ เป็นการฝึกการวางแผนเป้าหมาย การจัดลำดับก่อนหลัง การอดทนพากเพียร การสังเกตเรียนรู้ขั้นตอนการทำงาน เมื่อเจอปัญหาจะสามารถคิดหาทางออกใหม่เพื่อแก้ปัญหาได้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของคนไทยในยุค 4.0 ที่ประเทศชาติต้องการ โดยเฉพาะในเด็กเยาวชน จึงควรวางรากฐานตั้งแต่ปฐมวัย หรืออายุ 0-6 ปี ตั้งแต่ปัจจุบัน โดยการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ เพื่อได้พัฒนาพฤติกรรมให้เขาเป็นเด็กคิดเป็น ทำงานเป็น เรียนรู้เป็น แก้ไขปัญหาเป็นอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นและมีความสุขเป็น¹⁹ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรวางแผนส่งครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กทุกคน ให้ได้รับการอบรมในเรื่องพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก อย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง และให้ทุกคนมีความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก หรือจัดอบรมที่เน้นเรื่องที่จะเกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการเด็กสูงสุด เช่น การอบรม

เรื่อง executive functions:EF เป็นต้น พร้อมทั้งมีการติดตาม ประเมินการฝึกอบรม เพื่อสามารถให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้อย่างจริงจัง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ ให้ครบถ้วน ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองในพื้นที่ นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้รอบด้านยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของรัฐ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเอกชน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การขยายการพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

References

1. Ministry of Education. Office of the Education Council. Roles of the parents and mentors caring and developing the early childhood; 2013. [internet]. [cited 2017 JAN 15]. Available from: <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1232-file.pdf> (in Thai).
2. Ministry of Education. Office of the Education Council. The way for parenting the early childhood. Bangkok: The war veterans organization of Thailand publisher Office; 2013. [internet]. [cited 2017 JAN 15]. Available from: <http://admin.e-library.onecapps.org/Book/1230.pdf> (in Thai).
3. Thripatee S, Musikpan V. (editors). Quality of child life 2013. Bangkok: Appa-printing group; 2013. (in Thai).
4. Ministry of Education. Office of the Education Council. Strategy plan in the early childhood (Newborn to elementary school level 1) According to the policy of the government in the

- early childhood 2012–2016. Office; 2013. [internet]. [cited 2017 JAN 15]. Available from: <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1151> (in Thai).
5. Patanapongtorn J, Jungpanit P. (editors). The Standard handbook of child development center. Bangkok: Bureau of Health Promotion. Department of Health; 2013. (in Thai).
 6. Ministry of Interior. Local Administrative Department. Performance standards of child development centers of local administrative organizations in Fiscal year 2016. Department; 2016. (in Thai).
 7. Board of Commissioners for Social, Child and Youth, Elderly and Disable. The way to developing the early childhood. The document submitted to the Prime Minister. May28, 2014. (in Thai).
 8. Eamkitjakarn P. Developing of the early childhood : rooting life. Bangkok: Sahamit printing and publishing; 2014. (in Thai).
 9. Pongdech K. Management of Child Development Center: Local Administrative Organization in Mae Taeng District, Chiang Mai Province. [Master thesis]. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University. 2015. (in Thai).
 10. Senamorn V. The Study of State and Problems of the Child Development Centers Based on Personal Under Local Government's Opinion in Phranakhon Si Ayutthaya Province. J. of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. 2016; 3(2).pp:55–65. (in Thai).
 11. Mardnetre A. A study on education service operation of the early childhood development center in Bangsue district according to the standard of the early childhood center of the Public Health Department. Bangkok: Graduate school. Srinakharinwirot University; 2014. (in Thai).
 12. Samrarnjai J., IOC : Validity. J. of Curriculum and Learning. Khon Kean University. (2012–2013); 4(1–2): 1–3. (in Thai).
 13. Udomporn O., et al. The handbook of measurement and evaluation. The faculty of Nursing. Vongchawalitkul University.2013. (in Thai).
 14. Ministerial regulations, criteria, method and condition to apply the license for parenting building 2006. The government gazette. Book 123, Part 84a. August 22, 2006. (in Thai).
 15. The Ministry of Public Health. Department of Health. The handbook of the mentor to promote developing for newborn–5 years old. Bangkok: Agricultural cooperatives of Thailand. Office; 2010. (in Thai).
 16. Petproud S. The operating level of develop small children municipality Lamsamkaeo Pathumthanis Province. J. of Academy Pathumthani University. 2009; 1: 152–166. (in Thai).
 17. Trongpanit V., et al. Study of nutrition and development with in child development center, Group of Province6th 7th in Health Center 4th ; 1997. (in Thai).
 18. The Ministry of Health. Department of Health. The handbook of the healthy child center. Bangkok: The war veterans organization of Thailand publisher. Office; 2006. (in Thai).
 19. Supanchaiyamart V. The new generation and the EF: happiness, strong, know how and managable. ThaiPost. December 21; 2016. (in Thai).